

O čem je řeč v partikulárních větách

Stanislav Sousedík

Univerzita Karlova, Praha

V časopisu *Organon F* si vyměňuje již déle než rok několik autorů názory na problematiku intencionálních jsoucen. Pokusím se v tomto svém příspěvku jednak stručně shrnout dosavadní průběh jejich rozpravy¹, vedle toho ale i tuto rozpravu – sám se na ní totiž také podílím – posunout v některých bodech dále.

Podle nauky, kterou zastávám, jsou intencionální jsoucná entity, jež existují aktuálně v čase *t* právě tehdy, jsou-li v tomto čase předmětem poznávací schopnosti některého (tj. nejméně jednoho) člověka (a jinak ne). Mezi intencionálními jsoucnými můžeme rozlišit: 1) intencionální individua (např. nejmenší jednorožec, Ferda Mravenec ap.) a 2) taková intencionální jsoucná, jež individui nejsou (např. významy predikátů, výrokových spojek aj.). Předmětem dosavadní diskuse jsou prozatím pouze intencionální individua. V souvislosti s nimi byly formulovány dva okruhy otázek:

- I. Lze na existence intencionálních jsoucen usuzovat z toho, že o nich mluvíme? A předpokládáme-li, že ano, pak:
- II. Jaká je jejich ontologická povaha, v jakém vztahu jsou k mentálním aktům, jaký je jejich původ ap.?

Můj nynější příspěvek se týká pouze prvního okruhu (římská I) diskutovaných otázek. K problematice druhého (II) se vyslovím při nejbližší příležitosti.

---

¹ Omezím se ovšem jen na nejdůležitější věci. Pomíjím proto o sobě cenné a zajímavé příspěvky A. Doláka a zejména J. Raclavského (Raclavský ve svých dosavadních příspěvcích pochopil, a ne zcela neprávem, probíhajících diskusí jako diskusí o imanentních problémech TILky. V diskusí jde však o TILku jen potud, pokud její *filosofické předpoklady* (nikoli již jejich další technické rozvedení) jsou ve sporu s tezí o existenci intencionálních individuí.

1

Pokusil jsem se odůvodnit své přesvědčení o existenci intencionálních individuů poukazem na to, že o takových individuích, např. v bájích, mluvíme. Protože v bájích zřejmě mluvíme o něčem, a nikoli o ničem, musí tato individua existovat. A protože neexistují reálně, existují jinak, totiž intencionálně.

Proti tomuto argumentu (budu jej v dalším nazývat “výchozím”) vystoupil z pozice transparentní intenzionální logiky (zkráceně TILky) Pavel Materna (2010). Podle jeho mínění spočívá chyba mé argumentace v samotném jejím východisku, v předpokladu, že se o intencionálních individuích v bájích *mluví*. V bájích se však ve skutečnosti nemluví o individuích, nýbrž o intenzích. Materna připustil, že to sice není z gramatické struktury vět, jichž při vyprávění bájí užíváme, samo sebou zřejmé, zdůraznil však, že je to patrné z jejich struktury logické, kterou odhaluje logická analýza vnikající pod povrch vnější gramatické stavby.

Materna má pravdu v tom, že jedním z úkolů logiky je analyzovat věty přirozeného jazyka, odhalovat zde případné difference mezi jejich gramatickou a logickou strukturou, a korigovat na tom základě filosofické spelulace založené na neznalosti této difference. Logická korektura přirozeného jazyka musí být ovšem (ale i to Materna připouští) řádně zdůvodněna.

Jak tedy lze dokázat, že je v našem případě korektura přirozeného jazyka oprávněná? Pavel Tichý, jehož se Materna přidržuje, a na něhož mě odkazuje, to dokládá argumentem, že: jestliže se ve větě *p* (příkladem věty *p* je věta: „moje hodinky jsou vyrobeny ve Švýcarsku“) *mluví o konkrétním hmotném tělesu, pak této větě není možné bez znalosti, o které konkrétní hmotné těleso jde, rozumět. Protože však větě *p* bez této znalosti přece rozumíme, ukazuje to, že se v ní nemluví o konkrétním hmotném tělesu, nýbrž o něčem jiném, totiž o intenzi.*

V tomto argumentu se mi zdál pochybný jeho předpoklad (ve výše uvedeném textu podtržená část) a prosil jsem o jeho zdůvodnění. Maternova odpověď zněla: *mluvit o konkrétním hmotném tělesu věta *p* nemůže, neboť má takovou sémantiku, která je dána anonymní jazykovou dohodou a která prostě nemůže spojovat výrazy s určitými individui, protože o jaké individuum jde, není zabudováno do výrazů, které udávají podmínky, jak to individuum najít* (Materna 2011, 69). V dalším průběhu diskuse

šlo v podstatě o otázku, zda máme dostatečný důvod existenci nějaké takové *anonymní* jazykové dohody uvedeného obsahu předpokládat? A zde, při uvádění konkrétních jazykových příkladů svědčících pro (Materna) a proti (Sousedík), diskuse uvázla.

2

Na výměně názorů o intencionálních jsoucnech se podílí dále P. Cmorej.² Nejsem si jist, zda i on kritizuje můj výchozí výše uvedený argument ve prospěch existence intencionálních individuí. Ať jakkoli, Cmorej usiluje o to dokázat, že v tzv. „partikulárních větách“ „ $\exists x F(x)$ “, tedy např. „*někteří drozdi sedí na větvi před Sousedíkovým oknem*“, je sice řeč o nějakých drozdech, ale nikoli o konkrétních individuích toho druhu. Tyto věty nám podle jeho mínění sice říkají *jaká* (tj. jakého druhu) individua sedí na zmíněné větvi, ale nemluví se v nich o tom, *kteřá* to („konkrétně“) jsou.

V tom dávám Cmorejovi v určitém smyslu (vysvětlím níže v jakém³) za pravdu, nevidím pouze, proč to mám považovat za argument proti své tezi, že existují intencionální individua? Omezím-li se pouze na to, co Cmorej v diskusi dosud výslovně řekl, není souvislost jasná: připustíme-li totiž spolu s Cmorejem, že se v pravdivých partikulárních větách uvedeného druhu mluví pouze o tom, *jaká* individua sedí na oné větvi, musí ona (nám „konkrétně“ neznámá) individua existovat, a to existencí, která je (jak plyne z mé předchozí argumentace) vlastností individuí. Vždyť tato individua, bez ohledu na to, která to jsou, musí přece být prvky univerza, jejichž existenci musíme předpokládat! Jenže totéž platí, i odmítneme-li Cmorejovo mínění, že se v uvedených větách mluví pouze o tom, *jaká* individua jsou F (tj. sedí na zmíněné větvi) a postavíme se na stanovisko, že se v nich mluví i o tom, *kteřá* to jsou (tj. kteří drozdi sedí na oné větvi „konkrétně“). Ať tak či onak, nevidím tu argument, na který bych jako obhájce teze, že existují intencionální individua, musel reagovat.

² Cmorej (2011a, 84nn); Cmorej (2011b, 250nn); Cmorej (2011d, 541nn); Cmorej (2012a, 106nn).

³ Viz níže odst. 4 a 5.

Ale někdo – nevím zda Cmorej⁴ – by si snad mohl myslet, že prokáže-li se, že ve větě „někteří drozdi sedí na větvi před Sousedíkovým stromem“ není řeč o „konkrétních kosech“, nýbrž jen o nějakých, plyne z toho, že se v té větě vůbec nemluví o kosech, nýbrž o nějaké intenzi (v našem případě o „propozici“). Pro toho, kdo by snad takto (jak mám za to, nesprávně) smýšlel, se nyní pokusím ukázat, že se v uvedené větě, je-li pravdivá, mluví nikoli jen o nějakých drozdech, nýbrž o drozdech zcela určitých, o určitém „konkrétním“ hejnu drozdů.

3

Předpokládejme tedy spolu s Cmorejem, že máme vlastnost Sk (=sedět na větvi před Sousedíkovým oknem) a univerzum deseti drozdů ($d_1, \dots, d_{10}$). Předpokládejme dále, že drozdi často sedávají na zmíněné větvi, ale dosti rychle se při tom střídají, takže v okamžiku t_1 sedí na větvi např. hejno (d_1, d_7), v okamžiku t_2 hejno ($d_4, \dots, d_7$), v okamžiku t_3 je větve třeba prázdná apod. Formulujme nyní dvě věty, jednu v přirozeném jazyku, druhou v symbolickém. První, formulovaná v přirozeném jazyku, zní: „Někteří drozdi sedí nyní (=teraz) na větvi před Sousedíkovým oknem“ (zkráceně: „Nd₁“). Druhá, formulovaná symbolickým jazykem, zní: „ $\exists x Sk(x)$ “ (zkráceně „Nd₂“). A nyní Cmorej vybízí, abychom se *na základě významu* těch vět pokusili říci, o kterých drozdech je ve větách Nd₁ a Nd₂ řeč. Sám je přesvědčen, že se to nemůže zdařit. Je podle něho třeba vzít v úvahu, že ve dvou okamžicích t_1 a t_2 mohou na větvi sedět různí drozdi. *Ako však, ptá se Cmorej, môže veta, ktorej význam je v obidvoch okamihoch t_1 a t_2 ten istý, obsahovať také odlišné, priam protirečivé informácie?! (Cmorej 2011b, 251).*

Ve větě Nd₁ i ve větě Nd₂ je proto podle jeho mínění sice řeč o nějakých drozdech, při čemž vůbec není jasné, kteří drozdi to („konkrétně“) jsou. Já naproti zastávám názor, že je v první z nich (tj. Nd₁) řeč o konkrétních drozdech, v druhé (tj. Nd₂) nikoli.

⁴ Kdyby Cmorej argumentoval z pozic TILky, nemohl by, myslím, tvrdit, že se ve větě $\exists x F(x)$, mluví o blíže neurčeném individuu či individuích, což ve skutečnosti činí; srov. Cmorej (2011b, 250).

4

Začnu zdůvodňovat své uvedené stanovisko nejprve pro větu formulovanou v přirozeném jazyku „někteří drozdi sedí nyní na větvi před Sousedíkovým oknem“ (tedy větou Nd₁). Předpokládejme *pro začátek*, že se jedná o větu pravdivou. Je-li tato věta pronesena v kontextu objektového jazyka, pak, jak jsem již řekl, soudím, že je v ní řeč o určitém konkrétním hejnu drozdů, totiž o tom, které v době pronesení naší věty sedí v reálném světě na oné větvi. Kteří konkrétní drozdi ono hejno tvoří, „neplyne“ ovšem v logickém smyslu z významu této věty (v tom dávám Cmorejovi za pravdu), věta Nd₁ to nicméně „prozrazuje“, a to prostřednictvím verifikačního návodu, jehož znalost je se znalostí jejího významu neoddělitelně spojena (tj. nerozumíme významu věty, aniž bychom neměli eo ipso i principiální znalost návodu, jak ji verifikovat). Slovo „prozrazovati“ má pro mne ve shodě s běžnou řečí širší význam než „vyplývati“, tj. ne vše, co význam nějaké věty prozrazuje, z tohoto významu také vyplývá. Užívám zde slovesa „prozrazovati“ tedy podobně, jako když řeknu, že mi Nora prozradila heslo Karlova počítače, protože mě upozornila, že se jedná o rok jeho narození (který Nora sama třeba ani nezná).⁵

Soudím dále, že naše věta Nd₁ prozrazuje jednoznačně, *které* konkrétní hejno drozdů na větvi sedí, a že bychom se dopustili kontradikce, kdybychom připustili, že význam té věty (pronesené v běžném řečovém kontextu) připouští, že by tam zároveň mohlo sedět nějaké hejno odlišné. Teze plyne ze dvou skutečností: 1) Věta Nd₁ vyjadřuje z kontextu patrný konkrétní časový údaj (je vyjádřen přítomným časem slova „sedí“ a zesílen redundantně ještě i příslovcem „nyní“ – jedná se o čas, v němž je věta pronášena), a 2) věta Nd₁ vyjadřuje i údaj, že platí pouze ve světě aktuálním, a v žádném jiném ne. Toto druhé tvrzení může vyvolat pochybnosti a musím je proto zdůvodnit:

Předně je nesporné, že je význam věty Nd₁ nutně spojen se znalostí návodu, jak principiálně tuto větu verifikovat. Jedná se o nějakou verifikaci empirickou (např. pohledem z okna, vyslechnutím svědectví důvěryhodné osoby, prohlídkou záznamů skryté kamery apod.), kterou

⁵ Hranice sémantiky nejsou pro mne tak ostré jako pro Cmoreje. Nejen verifikační návod náleží do sémantiky, ale svým způsobem i verifikační procedura, protože ta podle onoho návodu probíhá. Význam je v ní přítomen jako to, co ji řídí (tak trochu jako je kormidelník přítomen na lodi, kterou svou činností usměřňuje, nebo řidič v autě).

Lze nepochybně uskutečnit v reálném světě. Lze ji však uskutečnit *pouze* v reálném světě? Odpovídám kladně a dokazuji to tímto argumentem: *Význam žádné jednoznačné věty nemůže být spojen se dvěma vzájemně se vylučujícími verifikačními návody. Avšak věta Nd_1 je jednoznačná věta. Tudíž: Význam věty Nd_1 nemůže být spojen se dvěma vzájemně se vylučujícími verifikačními návody.*

Vysvětlení: „Verifikačním návodem“ je, jak jsem již naznačil výše, pokyn k uskutečnění určité verifikační procedury (krátce: verifikace“). Některé verifikační návody se vzájemně nevylučují (že „růže kve- te“, mohou verifikovat jednak zrakem, jednak čichem, že „na větvi před mým oknem sedí konkrétní hejno drozdů“, mohou verifikovat zrakem, výslechem svědka, údajem skryté kamery atd.). Je tedy zřejmé, že s významem jednoznačné věty může být spojen větší počet vzájemně se *nevylučujících* verifikačních návodů. Některé verifikační návody se však vzájemně *vylučují* (vzájemně se vylučují např. návody na verifikaci empirickou a verifikaci a priori). Je proto zřejmé, že význam žádné jednoznačné věty nemůže být verifikován jednak empiricky, jednak a priori, tj. pouze s přihlédnutím k svému významu.

A nyní: Jestliže význam věty Nd_1 nemůže být spojen se dvěma vzájemně se vylučujícími verifikačními návody a s významem této věty je nesporně spojen nějaký empirický verifikační návod, pak s tímto jejím významem nemůže být spojen nějaký verifikační návod neempirický.

Je-li tomu tak, pak ovšem v kontextu objektového jazyka pronesená pravdivá věta Nd_1 díky svému významu jednoznačně prozrazuje, o *kte- rých* drozdech je v ní výlučně řeč. Takovou větou nemůžeme mluvit o drozdech, kteří sedí na větvi, v nějakém jiném možném světě než reálném, protože význam každé věty týkající se jiného „světa“ než reálného, je neodlučitelně spojen s verifikačním návodem, který je s návodem empirickým neslučitelný.

To je dobře vidět na následující konjunkci:

- (1) *Někteří kosové sedí na větvi před Sousedíkovým stromem, a(le)*
- (2) *mohli by tam sedět i nějakí jiní kosi, než ti, kteří tam de facto*
(= v aktuálním světě, reálně) *sedí.*

První věta konjunkce (1) mluví výlučně o situaci ve světě aktuálním, druhá (2) o situaci v některém jiném možném světě od aktuálního odlišném. Povšimněme si, že první člen uvedené konjunkce verifikujeme výlučně empiricky, druhý výlučně a priori (protože do žádného možného světa s výjimkou aktuálního nemáme možnost nahlédnout

zrakem, přičichnout k němu apod.). Protože je první i druhý verifikační postup neslučitelný, mají obě věty zřejmě odlišný význam. Projevuje se to i způsobem v nich užitých sloves, jednou je to indikativ, jednou kondicionál. A podobně, jako je do významu věty Nd₁ zabudován díky verifikačnímu návodu údaj o možném (totiž aktuálním) světě, je do ní kontextem zabudován i údaj časový. S užitím užitečného rozlišení zavedeného Cmorejem (2009, 48nn) lze říci, že semi-výraz „někteří drozdi sedí nyní na větvi před Sousedíkovým oknem“ pronesený ve dvou odlišných časech t₁, t₂ je pokaždé jiný jazykový výraz.⁶

5

Prozatím jsme přepokládali, že je věta Nd₁ pravdivá. O takové větě podle mého mínění za uvedených podmínek platí, že je v ní řeč o nějakém konkrétním hejnu drozdů. Uvažujme nyní o nějaké větě nepravdivé. O čem je v ní řeč v takovém případě?

Abychom to mohli posoudit, zaveďme si termín „denotát věty“ (přesněji: „výroku“). Denotátem věty budu rozumět to, o čem je ve větě řeč (což je věcně totožné s tím, čím je věta objektivně verifikována⁷). Ve větě Nd₁, o níž předpokládáme, že je pravdivá, je řeč o konkrétním hejnu drozdů, o tom, které je verifikativem této věty. Je-li věta Nd₁ pravdivá, pak (protože její význam obsahuje údaj o času a možném světě) tato věta nemůže ani zároveň být, ani se později stát nepravdivou. Co je však denotátem věty, která je nyní v aktuálním světě nepravdivá? Předpokládejme, že je našim univerzem pět supů, kteří žijí v zajetí ve velké voliére pražské zoologické zahrady a formulujme nepravdivou větu: „*Někteří supové sedí nyní na větvi před Sousedíkovým oknem*“. O čem

⁶ V okamžiku t₂ bychom to, o čem mluví jazykový výraz pronesený v okamžiku t₁, museli vyjádřit již jinak, museli bychom říci, že „někteří drozdi *seděli včera v poledne* před Sousedíkovým oknem“! Kdybychom vynechali z této věty příslovecné určení „včera v poledne“ byla by v té větě řeč o souboru všech souborů drozdů, kteří v sledovaném časovém úseku seděli na větvi před pronesením tohoto výrazu. Ale to jen na okraj, není to pro mou argumentaci podstatné.

⁷ Sloveso „verifikovati“ může mít dva významy. V „subjektivním“ významu znamená lidskou činnost spočívající v provádění verifikační procedury. V objektivním smyslu jím myslíme to, co nezávisle na verifikační proceduře dodává výroku pravdivostní hodnotu „pravda“, tj. působení „pravditele“ čili verifikativa (nebo, chcete-li „verifikátora“).

je řeč v takovéto větě, co je jejím denotátem? Nelze zřejmě odpovědět jinak, než že v tomto případě oné větě denotát chybí a že v ní tudíž není řeč o ničem.

Tento závěr se ovšem může zdát v nesouladu s tím, jak v běžném jazyku výrazu „o něčem je řeč“ užíváme. Běžně bychom možná řekli, že v naší větě je řeč o supech, třebaže ta věta je nepravdivá. Zde však přirozený jazyk není, myslím, dosti jemný. Měli bychom rozlišovat mezi tím, řekneme-li, že „ve větě je o něčem řeč“, a řekneme-li, že „se věta něčeho týká“: V pravdivé větě Nd_1 je např. *řeč* o určitém konkrétním hejnu drozdů, ale tato věta se *týká* (univerza) drozdů. V nepravdivé větě o supech není řeč o ničem, ale ta věta se v uvedeném smyslu *týká* (univerza) supů.

6

Zde bych se rád vrátil k svému na počátku tohoto příspěvku uvedenému argumentu o existenci intencionálních individuí: Dovožoval jsem jejich existenci tím, že je o nich, v např. v bájích, řeč. Mám stále za to, že se jedná o platný argument. Vyprávíme-li nějakou, např. řeckou, báj, můžeme při tom užít pravdivých i nepravdivých vět. Věta „někteří pegasové mají na hřbetě křídla“ je v této souvislosti pravdivá, věta „někteří pegasové mají na hřbetě vrtulí“ nepravdivá. V oné pravdivé větě je o něčem (nějak) existujícím řeč. V oné nepravdivé větě ovšem o ničem řeč není, ale tato věta se přesto týká (nějak) existujících pegasů. Soudím proto, že musíme připustit existenci intencionálních individuí. K jejich bližší charakteristice se dostanu (mimo rámeček tohoto článku) později.

7

Jak je tomu nyní s větou Nd_2 formulovanou v symbolickém jazyku, totiž s větou „ $\exists xSk(x)$ “? Abychom porozuměli, jak tomu (podle mého mínění) je, bude užitečné osvěžit si v paměti rozdíl mezi tím, čemu se v anglicky psané literatuře říká „token“ a čemu „type“. Dovolím si věc připomenout jednoduchým příkladem. Podívejme se na následující řádek:

drozd drozd drozd sup

Na předchozí řádce jsou napsána dvě slova ve smyslu „type“, ale čtyři slova ve smyslu „token“. Jazykový výraz ve smyslu token je jednotlivým příkladem (exemplifikací, instancí) obecně chápaného jazykového výrazu, tj. jazykového výrazu ve smyslu „type“. Vztah mezi „token“ a „type“ je vztah mezi obecninou a její jednotlivým příkladem, podobný jako vztah mezi Petrem a pojmem „člověk“. Abychom získali pojem člověka, musíme abstrahovat od toho, čím se jeho jednotlivé příklady liší.

Podobně věta Nd_1 je jen příkladem věty Nd_2 . Věta Nd_1 zahrnuje, jak jsme viděli, údaj o čase a světě, věta Nd_2 od těchto údajů abstrahuje, je to jazykový výraz s neúplným významem. To je důvodem, proč větu Nd_2 nelze správně přeložit do přirozeného jazyka. Při formulaci každé věty v přirozeném jazyku musíme totiž užít slovesa, jež vždy spousoznačuje čas a (pomocí slovesného způsobu) svět. Větu Nd_2 by bylo možno – ovšem gramaticky nesprávně – „přeložit“ do přirozeného jazyka snad nějak jako: „před Sousedíkovým oknem *seděti* na větvi někteří drozdi“. Český infinitiv totiž nevyjadřuje ani čas ani slovesný způsob. Protože je věta Nd_2 co do významu neúplná, nemá sama o sobě žádnou pravdivostní hodnotu.⁸

8

Vyjádril jsem a pokusil jsem se v předchozím i zdůvodnit svůj názor na některé sémantické problémy partikulárních vět. Tento názor, odchylující se od běžně akceptovaného, by asi mohl dát podnět k obšírné diskusi. Ta by se však mohla míjet hlavním námětem naší rozpravy. V naší rozpravě jde v její nynější fázi o existenci intencionálních individuí, nakolik plyne ze skutečnosti, že o nich mluvíme. Vyslechnu proto s velkým zájmem kritické poznámky svých eventuálních oponentů k otázce sémantiky partikulárních vět, ale v tom, co se nebude přímo

⁸ Na okraj poznamenávám, že něco analogického pozorujeme u deskripce typu „to jediné individuum, které je českým prezidentem“. Tento výraz sám o sobě, mimo větnou souvislost, označuje pouze svůj (neúplný) význam, jinak nic. Teprve stane-li se tato deskripce podmětem věty, např. „to jediné individuum, které je českým prezidentem, je euroskeptické“ dochází k doplnění jejího významu: ten je nyní ekvivalentní s výrazem „to jediné individuum, které je nyní v reálném světě českým prezidentem“. Tento výraz má na rozdíl od předchozího (mimo větný kontext užitého), nejen význam, ale také něco denotuje, denotátem je tu ovšem V. Klaus.

týkat mého argumentu ve prospěch existence intencionálních individuí, ponechám jim poslední slovo. Osobně bych se totiž rád obrátil co nejdříve k problematice intencionálních individuí a jejich povahy, tedy k onomu druhému (II) okruhu problematiky zmíněném na počátku tohoto příspěvku. K tomu námětu nabídl Cmorej ve svém posledním příspěvku (2012a) některé důležité postřehy. Těmi bych se především rád zabýval.⁹

*Katedra filosofie
Katolická teologická fakulta
Univerzita Karlova v Praze
Thákurova 3
160 00 Praha 6
Česká republika*

Literatura

- CMOREJ P. (2009): *Analytické filozofické skúmania*. Bratislava: Filozofický ústav SAV.
- CMOREJ P. (2011a): K pojmom existencie a ich rádu. *Organon F* 18, č. 1, 84-95.
- CMOREJ P. (2011b): K Sousedíkovým tézám o intencionálních entitách. *Organon F* 18, č. 2, 245-252.
- CMOREJ P. (2011c): Mentálnosť a intersubjektívna dostupnosť intencionálnych entít. *Organon F* 18, č. 3, 531-539.
- CMOREJ P. (2011d): O jednej vete a o tom, o čom hovorí. *Organon F* 18, č. 4, 540-543.
- CMOREJ P. (2012a): K existencii intencionálnych objektov prof. Sousedíka. *Organon F* 19, č. 1, 96-109.
- MATERNA P. (2010): Existence jako predikáty řádů vyšších než 1. K diskusi Sousedík – Dolák. *Organon F* 17, č. 2, 235-238.
- MATERNA, P. (2011): Odpověď prof. Sousedíkovi. *Organon F* 18, č. 1, 69-71.

---

⁹ Tato stať vznikla s podporou Grantové agentury ČR poskytnuté projektu P401/12/1699.